

Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2012

Kraj:	Královéhradecký
Sídlo:	Pivovarské náměstí 1245, Hradec Králové
Podpis statutárního orgánu:	

1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE O SITUACI ROMSKÉ MENŠINY V KRAJI

- *Počet příslušníků romské menšiny dle výsledků sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011.*

<i>ČR, kraje</i>	<i>Obyvatelstvo celkem</i>	<i>Romská národnost</i>
ČR celkem k 26.3.2011 [1]	10 562 214	5 199
v tom:		
Hlavní město Praha	1 272 690	349
Středočeský kraj	1 274 633	385
Jihočeský kraj	637 460	274
Plzeňský kraj	574 694	212
Karlovarský kraj	310 245	225
Ústecký kraj	830 371	1 260
Liberecký kraj	439 262	326
Královéhradecký kraj	555 683	328
Pardubický kraj	518 228	179
Kraj Vysočina	512 727	129
Jihomoravský kraj	1 169 788	305
Olomoucký kraj	639 946	373
Zlínský kraj	590 459	143
Moravskoslezský kraj	1 236 028	711

- *Kvalifikovaný odhad počtu příslušníků romské menšiny v kraji v roce 2012 / z toho odhad počtu sociálně vyloučených Romů.*
- *Prostorové rozmístění romské menšiny v kraji (identifikace měst a obcí s vyšší koncentrací Romů).*

<i>Město ORP (tučně okresní město)</i>	<i>Počet Romů (informace z ORP)</i>	<i>Poznámka</i>	<i>Sociálně vyloučená lokalita</i>
Hradec Králové	2 500		HK - Městské a soukromé ubytovny, 2 lokality v rámci města – činžovní domy Smiřice, Holohlavy, Černilov, Ledce, Třebechovice p.O.
Nový Bydžov	323	5% obyvatel NB, 80	Rozptýleně v rámci města – několik činžovních domů

		domácností	
Náchod	2 000	500 v SVL, 500 okolní obce	Náchod, 3 lokality
Jaroměř	1000		Městská část Josefov
Broumov	800	Z toho 50 – 100 okolní obce	Broumov, Meziměstí, Teplice n. Metují
Nové Město n. Metují	Není významný počet	Komunita není velká, ani problematická – počty nejsou sledovány	ne
Rychnov n. Kněžnou	130		Rychnov n.K – Pelcovo nábř.
Dobruška	400	Okolní obce nenevidují sociálně vyloučenou lokalitu	
Kostelec n. Orlicí	500		Kostelec n.O., Borohrádek, Doudleby n. O., Týniště n. O.
Jičín		V Jičíně komunita není velká, ani problematická – počty nejsou sledovány, problematičtější jsou lokality v malých obcích na Jičínsku	Vysoké Veselí, Kopidlno, Libáň Únětice, Sobotka
Nová Paka	Není významný počet	Komunita není velká, ani problematická – počty nejsou sledovány	
Hořice	Není významný počet	Komunita není velká, ani problematická – počty nejsou sledovány	
Trutnov	2000	V Trutnově není specifická vyloučená lokalita	Úpice
Vrchlabí	300 - 350		Ne
Dvůr Králové n. Labem	520	Z toho 140 okolní obce	

2. INSTITUCIONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ A POLITIKA ROMSKÉ INTEGRACE NA ÚROVNI KRAJE A OBCÍ

- **Zhodnocení působení kraje a obcí s rozšířenou působností ve vztahu k Romům v návaznosti na plnění úkolů vyplývajících pro ně z ustanovení odst. 7 a 8 § 6 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin¹.**

- 1) *povědomí kraje a obcí o Konceptci romské integrace na období 2010 – 2013 (dále jen „Konceptce“) a zhodnocení míry naplňování doporučení, která pro ně vyplývají z Realizačního plánu Konceptce romské integrace na období 2010 – 2013, identifikace základních bariér, které jim brání, aby se jimi řídily;*
- 2) *existence specifických strategií romské integrace na úrovni kraje a obcí, včlenění tématu romské integrace do ostatních strategických dokumentů kraje a obcí; zhodnocení míry jejich naplňování ve vztahu k potřebám Romů;*

- Strategie integrace sociálně vyloučených lokalit v Královéhradeckém kraji 2011 – 2016
- Strategický plán sociálního začleňování města Broumova
vytvořen v roce 2010 ve spolupráci s Agenturou, aktualizace a vedení je v gesci koordinátora inkluzivních nástrojů
- Plány sociálních služeb některých měst zohledňují problematiku sociálně vyloučených lokalit na svém území
v rámci komunitního plánování je vytvořena pracovní skupina národnostní a etnické menšiny a osoby v obtížné životní situaci v Hradci Králové
prioritou sociálních služeb v Rychnově nad Kněžnou je zajistit terénní práci ve vyloučených lokalitách se záměrem zapojení obyvatel lokalit do řešení jejich problémů
cílová skupina komunitního plánu v Kostelci nad Orlicí – Romové s dětmi, menšiny a zájmové kluby;
priority: 1.1 zapojení osob ohrožených sociálním vyloučením do běžného života
2.2 zařazení aktivit romských dětí do programu pro veřejnost
- Konceptce prevence kriminality v Královéhradeckém kraji na léta 2012 až 2016
Cílová skupina: osoby z odlišného sociokulturního prostředí
- Plány prevence kriminality měst také často směřují k podpoře aktivit k eliminaci sociálně vyloučených lokalit. Tyto plány mají města: Jaroměř, Hradec Králové, Nový Bydžov, Náchod, Nové Město nad Metují, Kostelec nad Orlicí, Broumov

- 3) *počet pracovníků obecních úřadů, kteří zajišťují integraci příslušníků romských komunit ve správním obvodu obcí s rozšířenou působností v kraji (dále jen „romských poradců“); výše jejich úvazku;*
- 4) *počet pracovníků, kteří vykonávají sociální práci s obyvateli sociálně vyloučených romských lokalit v rámci přenesené působnosti na obcích II. a III. typu;*

¹ Závazek krajů a obcí zabývat se romskou integrací vyplývá ze č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, konkrétně z ustanovení § 6 odst. 7. a 8, kde je uvedeno:

7) *Krajský úřad řídí a koordinuje ve svém správním obvodu plnění úkolů na úseku státní politiky napomáhající integraci příslušníků romské komunity do společnosti.*

8) *Obecní úřad obce s rozšířenou působností ve svém správním obvodu plní úkoly napomáhající výkonu práv příslušníků romské komunity a integraci příslušníků romské komunity do společnosti.*

5) *základní rámec činnosti romských poradců; zhodnocení návaznosti jejich působení na činnost krajských koordinátorů pro romské záležitosti a kvality vzájemné spolupráce; identifikace základních překážek, které brání romským poradcům plnit efektivně jejich poslání.*

Obce vědí, že Koncepce existuje, požadavky koncepce jsou naplňovány dle aktuální potřeby. Sociální práci ve prospěch romské komunity vykonávají v rámci běžné sociální práce, v rámci OSPOD a v rámci sociální práce v přenesené působnosti, plánování sociálních služeb, agendy sociálních kurátorů. Sociální práce v přenesené působnosti je více méně vykonávána na všech obcích 2. a 3. Stupně v Královéhradeckém kraji. Sociální pracovníci přistupují ke všem klientům dle jejich individuálních potřeb bez rozdílu národnosti, ke které se hlásí.

V rámci své činnosti sociální pracovníci obcí ve vztahu k sociálně vyloučeným lokalitám vykonávají zejména

- terénní sociální práci v sociálně vyloučených lokalitách, jejich monitoring
- v některých případech metodicky vedou terénního pracovníka
- spolupracují s místními neziskovými organizacemi s krajskou koordinátorkou a dalšími institucemi
- dávají podněty a doporučení samosprávám
- účastní se v pracovních skupinách na lokální úrovni, komunitního plánování
- zpracovávají zprávu o situaci romské menšiny v obci

Sociální pracovníci ve městech Královéhradeckého kraje

<i>Město ORP tučně</i>	<i>Počet sociálních pracovníků</i>	<i>Počet úvazků</i>
Broumov	2	1,5
Dobruška	2	2
Dvůr Králové nad Labem	4	4
Hořice	2	1,2
Hradec Králové	7	3,8
Jaroměř	3	2
Jičín	7	5
Kostelec n.O.	1	1
Náchod	3	3
Nové Město n.M.	3	1,5
Nová Paka	4	4
Nový Bydžov	1	1
Rychnov nad Kněžnou	1+1 od 1.6.	1+1 od 1.6
Trutnov	5	5
Vrchlabí	2	1
Červený Kostelec	1	1
Česká Skalice	1	1
Hostinné	1	1
Hronov	1	1
Chlumeck nad Cidlinou	1	0,5
Kopidlno	1	0,5
Lázně Bělohrad	1	0,2
Nechanice	1	0,5

Opočno	2	1
Police nad Metují	2	1
Rokytnice v Orlických horách	1	0,4
Smiřice	1	0,25
Sobotka	1	0,2
Svoboda nad Úpou	1	0,4
Teplice nad Metují	1	1
Třebechovice pod Orebem	1	0,8
Týniště nad Orlicí	1	0,4
Úpice	3	2,5
Vamberk	2	1
Žacléř	1	1

Terénní pracovníci v sociálně vyloučených lokalitách

<i>Město</i>	<i>Počet terénních pracovníků v romských lokalitách</i>	<i>Realizátor TP</i>	<i>Zdroj financování</i>
Nový Bydžov	2	město	IP města Nový Bydžov
Náchod	2	město	Úřad vlády, město
Jaroměř	3	město	Úřad vlády, město
Hradec Králové	1	město	Úřad vlády, město
Úpice	2	město	Úřad vlády, město

Terénní program specificky zaměřený na sociálně vyloučené romské lokality byl realizovaný o. s. Romodrom zejména v Hradci Králové, Vysokém Veselí, Údrnicích, Broumově, Úpici, Rychnově nad Kněžnou, Kostelci nad Orlicí, Borohrádku, Doudlebach.

- ***Působení Agentury pro sociální začleňování (dále jen „Agentura“) a zhodnocení jejího vlivu na situaci vyloučených Romů v kraji.***

Agentura v kraji v roce 2012 nepůsobila.

- 1) *prehled měst se schválenou lokální strategií sociálního začleňování, zhodnocení míry jejich naplňování v praxi;*

Broumov – spolupráce s Agenturou byla v letech 2008 – 2011

Celkový přínos město hodnotí pozitivně. Ve městě pracuje v rámci projektu Agentury koordinátorka inkluzivních aktivit.

Institucionální zabezpečení romské integrace v kraji v roce 2012

<i>Přehled lokalit Agentury v kraji v roce 2012</i>	<i>Přehled obcí s rozšířenou působností s romskými poradci v roce 2012</i>	<i>Počet rom. poradců v kraji a souhrnná výše jejich prac. úvazku za rok 2012</i>
0	0	0

• **Participace Romů při tvorbě a naplňování politiky romské integrace, aktivity romské občanské společnosti v kraji**

1) romská občanská sdružení v kraji a zaměření jejich činnosti (např. kulturní aktivity, politická činnost, medializace, poskytování sociálních služeb, atd.);

2) zapojení zástupců Romů do činnosti veřejné správy

a) zhodnocení zaměstnanosti Romů ve veřejné správě;

b) participace Romů ve výborech pro národnostní menšiny na úrovni kraje a obcí, zapojení zástupců romské občanské společnosti do jiných platforem zabývajících se romskými záležitostmi.

Romská občanská sdružení v kraji a zaměření jejich činnosti

<i>Aktivní romská občanská sdružení</i>	<i>Působnost</i>	<i>Druh poskytované služby</i>
Občanské sdružení Začít spolu	Broumov	Sociální služba – NZDM a sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi - iniciátor vzniku předškolní třídy pro děti ze sociokulturně znevýhodněného prostředí, romské tradice a jazyk
Džas Dureder Dživipnaha	Broumov	Celoroční pravidelná sportovní činnost mládeže a osob se zdravotním postižením – celorepublikový turnaj v malé kopané,
Občanské sdružení Soužití - Jaroměř	Jaroměř	Sociální služba - NZDM, SAS, organizace festivalu Romfest
Romské komunitní centrum	Náchod	Kulturní aktivity, Romské komunitní centrum, Odpolední aktivity pro děti, doučování, spolupráce s DDM, plánují tábor a víkendové akce, vedoucí centra je pedagogický asistent na ZŠ, sdružuje několik občanských sdružení – Džas Lače, Se všemi, a další, která samostatně nefungují
Sdružení Romů v Náchodě – soubor Čilágos	Náchod	V roce 2011 předkládali neúspěšně projekt na podporu zaměstnanosti v OPLZZ, kulturní aktivity
Se všemi	Náchod	Kulturní a sportovní aktivity
Džas lače dromeha	Náchod	Kulturní aktivity
Občanské sdružení Romodrom	Rychnov nad Kněžnou, Broumov, Hradec Králové, Kostelec nad Orlicí, Jičínsko	Terénní práce, 14 TP - sociální služba
Občanské sdružení ROS	Hořice	Organizace Festivalu romských souborů a skupin Bašaviben – pan Pavel Horváth
Výbor pro odškodnění romského holocaustu v České republice	Hořice	Není aktivní

ROMOS – romské občanské sdružení	Hořice	Není aktivní
Sdružení Přátel naší školy při ZŠ Opočenská	Dobruška	Aktivity podporující integraci žáků školy
O.s. Na podporu aktivit v Novém Bydžově – romská sekce	Nový Bydžov	Kulturní aktivity, organizace Romského dne, atd.
Otrajo	Nový Bydžov	k získání finančních prostředků pro udržení tradic pouze v jedné rodině Olašských Romů – zatím nebyli úspěšní
Gypsy Brazils	Hradec Králové	Sportovní aktivity - Malá kopaná
Zeigos	Úpice	Vznik v roce 2011 – cílová skupina děti a mládež – volnočasové aktivity – přípravné práce pro zahájení činnosti
ČHAVENGRE JILO (Dětské srdce)	Kostelec nad Orlicí	Vznik v roce 2011 – cílová skupina děti a mládež, volnočasové aktivity
Kali Ruža	Rychnov nad Kněžnou	Folklorní taneční soubor, vzniklo v roce 2011 – aktivity mají postupnou klesající tendenci
Marijon	Týniště nad Orlicí	Vznik v roce 2011 – cílová skupina děti a mládež, volnočasové aktivity, do budoucna chce nabízet výkon veřejné služby

3) zapojení zástupců Romů do činnosti veřejné správy

a) zhodnocení zaměstnanosti Romů ve veřejné správě;

b) participace Romů ve výborech pro národnostní menšiny na úrovni kraje a obcí, zapojení zástupců romské občanské společnosti do jiných platforem zabývajících se romskými záležitostmi.

<i>Město</i>	<i>Participace Romů</i>
Broumov	<ul style="list-style-type: none"> Členka komise SPOD, členové pracovních skupin v rámci komunitního plánování
Jaroměř	<ul style="list-style-type: none"> Terénní pracovnice města členka výboru pro bezpečnost a pořádek obecní zastupitel, člen výboru pro bezpečnost a pořádek, předseda občanského sdružení členka výboru pro bezpečnost a pořádek
Hradec Králové	<ul style="list-style-type: none"> Terénní pracovnice města
Rychnov nad Kněžnou	Společná setkání – samospráva, policie, OSV, komunita
Kostelec nad Orlicí	Společná setkání – samospráva, policie, OSV, komunita

V ostatních ORP nejsou zapojeni Romové do veřejné správy, nebo o zapojení nemají zájem.

3. ZHODNOCENÍ SITUACE ROMŮ V OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ

Zdroj: odbor školství, Krajský úřad Královéhradecký kraj

Získávání empirických dat týkajících se příslušnosti dětí, žáků a studentů k romskému etniku v soustavě veřejného školství prostřednictvím statistických zjišťování by bylo v rozporu s právním rádem České republiky. Pokud jde o obecněji pojatou kategorii dětí, žáků a studentů se sociálním znevýhodněním, konkrétní číselné údaje rovněž k dispozici nejsou (na rozdíl např. od počtů dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením) – evidence ve školních matrikách není realizována. Do jisté míry mohou být údaje pouze orientační, založené na dílčích indikátorech, např. počtech žádostí v dotačních programech či přípravných tříd základních škol.

V rámci celorepublikového individuálního projektu národního Centra podpory inkluzivního vzdělávání (CPIV) bylo pro jeho realizaci v Královéhradeckém kraji zřízeno **Centrum podpory inkluzivního vzdělávání Hradec Králové** se sídlem Wonkova 1142, 500 02 Hradec Králové. CPIV je financovaný ze zdrojů Evropského sociálního fondu a je zaměřený na partnerskou spolupráci se školami v oblasti zavádění inkluzivních principů do vzdělávání. Projekt je realizován v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Příjemcem podpory je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. V pozici partnera a realizátora se projektu účastní Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. Projekt byl zahájen v roce 2009 a od té doby se do něho zapojilo 21 škol z Královéhradeckého kraje. Rozhodnutím ministra školství, mládeže a tělovýchovy byl od 1. 1. 2013 projekt prodloužen do 31. 7. 2013.

Činnost projektu probíhá v několika rovinách zahrnujících mapování potřeb zapojených škol, tvorbu školních podpůrných programů, zprostředkování dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, ve zprostředkování pomůcek na podporu inkluzivního vzdělávání, metodické podpory a poradenství, odborném a projektovém poradenství, vzdělávání a metodickém vedení pracovníků CPIV. Zahrnuje také analytickou činnost. Tým odborníků centra (koordinátor, pedagog-didaktik, psycholog, speciální pedagog, sociální pracovník, projektový manažer a kulturní antropolog) spolupracuje s vedením jednotlivých škol a pomáhá jim při vytváření podmínek pro zajištění vzdělávání podle možností a schopností žáků a dodržování rovnosti v přístupu ke vzdělávání, zvláště pak u žáků s potřebou podpůrných a vyrovnávacích opatření. Mimo jiné se tedy CPIV Hradec Králové zabývá podporou žáků se sociálním znevýhodněním. Některé spolupracující školy se nacházejí v lokalitách s vyšším počtem sociálně znevýhodněných žáků (zpravidla odpovídají tzv. sociálně vyloučeným lokalitám v kraji, tedy lokalitám s vyšším podílem sociálně znevýhodněných obyvatel).

Centrum podpory inkluzivního vzdělávání Hradec Králové spolupracovalo s těmito školami:

<i>Spolupracující školy ve školním roce 2009/2010</i>
Základní škola, Vrchlabí, Školní 1336
Základní škola T. G. Masaryka Náchod, Bartoňova 1005
Základní škola Gutha-Jarkovského Kostelec nad Orlicí
Základní škola, Nový Bydžov, Karla IV. 209, okres Hradec Králové
Masarykova základní škola, Broumov, Komenského 312, okres Náchod
Základní škola a Mateřská škola Krčín
Základní škola, Jičín, Husova 170
Základní a Mateřská škola, Hradec Králové, Úprkova 1
Základní škola Jaroměř - Josefov, Vodárenská 370, okres Náchod
Základní škola, Trutnov, Komenského 399
<i>Spolupracující školy ve školním roce 2010/2011</i>
Základní škola, Dobruška, Pulická 378
Základní škola a Mateřská škola, Hradec Králové, Jiráskovo nám. 1166
Základní škola Na Habru Hořice

Církevní základní škola Borohrádek
<i>Spolupracující školy ve školním roce 2011/2012</i>
Základní a Mateřská škola, Hradec Králové - Malšova Lhota, Lhotecká 39
Základní škola Mozaika, o.p.s. Rychnov nad Kněžnou
Základní a Mateřská škola, Bílá Třemešná, okres Trutnov
Základní škola, Smiřice, okres Hradec Králové
CZECH SALES ACADEMY Hradec Králové - vyšší odborná škola a střední odborná škola
CZECH SALES ACADEMY Trutnov - střední odborná škola s.r.o.
Základní a mateřská škola Pohádka, Hradec Králové, Mandysova 1434

K překážkám zařazení dětí se sociálním znevýhodněním do hlavního vzdělávacího proudu patří nedostatečné zvládnutí českého jazyka a komunikační bariéry, nedostatečné sociální návyky, nízká úroveň znalostí a zkušeností potřebných pro školní výuku, příliš povolný postoj rodičů s malým důrazem na vzdělání, nevhodné a málo podnětné sociální prostředí, ze kterého žáci pocházejí. V případě vzdělávacích institucí narážejí projekty zaměřené na inkluzivní vzdělávání kromě výše zmíněných překážek rovněž na mínění rodičů majoritní společnosti, kteří uplatňují odchod svých dětí ze školy, které ve zvýšeném počtu navštěvují děti se sociálním znevýhodněním. Tato skutečnost vzhledem k povaze systému agregovaného normativního financování regionálního školství takovýto odliv dětí či žáků může ohrozit existenci dotčené školy.

Při Krajském úřadě Královéhradeckého kraje působila v roce 2010 pracovní skupina na téma vzdělávání, jež se podílela na přípravě podkladů pro tvorbu Strategie integrace obyvatel ve vyloučených lokalitách Královéhradeckého kraje. Členy této skupiny byly kromě zástupců krajského úřadu také pracovníci neziskových organizací působících v oblasti sociálního vyloučení a vedoucí pracovníci škol. Práce na tomto strategickém materiálu a navazujícím akčním plánu byly dokončeny. Strategie integrace sociálně vyloučených lokalit v Královéhradeckém kraji 2011 – 2016 byla v prosinci 2010 schválena Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje. Jednou z prioritních oblastí pro naplňování vize strategie je oblast vzdělávání, jejichž hlavní cíl je zaměřen na zvyšování vzdělanosti obyvatel sociálně vyloučených lokalit.

Od roku 2009 je MŠMT vyhlášen rozvojový program „Na podporu škol, které realizují inkluzivní vzdělávání a vzdělávání dětí a žáků se sociokulturním znevýhodněním“, jehož finanční prostředky umožňují posílení motivačních složek platů a mezd pedagogických pracovníků přímo se podílejících na vzdělávání dětí a žáků se sociálním znevýhodněním. V roce 2011 byly krajskému úřadu předloženy celkem 4 žádosti, které byly postoupeny MŠMT, a na jejich základě byla žadajícím školám poskytnuta dotace v celkové výši 985 960 Kč. V roce 2012 bylo podpořeno 5 žádostí, došlo k nárůstu celkové výše dotace na částku 1 438 293 Kč.

Na podzim roku 2009 byl nově Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje pro rok 2010 schválen dotační program SMR022010 Akce pro děti a mládež ve volném čase. Program je přednostně určen pro pořádání akcí v rámci zlepšování sociokulturních podmínek v místě působení žadatele a na akce celokrajského charakteru. Zaměření programu je sice širší, nicméně lze jej vztáhnout i na sociálně znevýhodněné. Program byl vyhlášen i na roky 2011 a 2012. Další dotační tituly v oblasti volného času či sportu či v oblasti prevence rizikového chování vypisované Krajským úřadem Královéhradeckého kraje jsou otevřené všem žadatelům bez jakéhokoliv omezení.

A. Oblast včasné péče a předškolního vzdělávání

Předškolní vzdělávání je na základě ustanovení školského zákona (§ 123 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb.) v posledním ročníku před zahájením povinné školní docházky bezúplatně po dobu nejvýše 12 měsíců. Pro využívání možnosti předškolního vzdělávání v mateřských školách sociálně znevýhodněnými dětmi je přitom určující, že docházka do mateřské školy není povinná. Kromě toho v případě dětí se sociálním znevýhodněním existuje možnost snížení či úplného prominutí úplaty za předškolní vzdělávání (§ 123 odst. 4 školského zákona).

Vzhledem k demografickému vývoji (roste počet dětí dostavujících se k zápisu do mateřských škol) a kapacitám mateřských škol, které tomuto trendu nedostačují, se komplikuje přístup dětí nejen

ze sociálně znevýhodněného prostředí k předškolnímu vzdělávání. Je ovšem zapotřebí zdůraznit, že na vzdělávání v posledním roce před zahájením povinné školní docházky má dítě ze zákona právní nárok.

V případě, že kapacita mateřské školy neumožňuje přijetí dítěte v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, je obec, v níž má dítě trvalý pobyt, povinna zajistit přijetí dítěte do jiné mateřské školy, byť i zřizované jinou obcí. Řešení kapacity mateřských škol a její dostupnosti pro děti s trvalým bydlištěm v obci je v kompetenci zřizovatelů (obcí) a nejedná se o problém pouze dětí se sociálním znevýhodněním. Podle informací z obcí chodí do MŠ malý počet romských dětí i přes maximální snahu sociálních pracovníků motivovat rodiče k předškolnímu vzdělávání jejich dětí.

I v případě, že dítě se sociálním znevýhodněním do mateřské školy nastoupí, dochází často k předčasnému ukončení jeho předškolního vzdělávání – rozhodnutím ředitele mateřské školy z důvodu nehrzení zejména úhrady stravného ze strany rodičů (§ 35 školského zákona), ale také na základě rozhodnutí rodičů, a to nejen z důvodu finanční náročnosti, nýbrž též zásadních problémů s organizací vzdělávání a pravidelným plněním povinností (ranní vstávání, (ne)omluvené absence). Nelze určit ani přibližný průměrný podíl sociálně znevýhodněných dětí v mateřských školách. Takové děti se ve statistických výkazech nevykazují a sociální znevýhodnění může dle § 16 odst. 5 zjišťovat školské poradenské zařízení.

Na základě žádostí o dotaci z výše zmíněného rozvojového programu MŠMT na podporu inkluzivního vzdělávání lze říci, že podíl může dosahovat téměř 20 %, na druhou stranu v případě mateřských škol s malým počtem dětí odchod jediného dítěte může znamenat změnu podílu v násobcích procent.

Specifickým nástrojem pro zařazování dětí se sociálním znevýhodněním do hlavního vzdělávacího proudu jsou přípravné třídy při základních školách, v nichž je vzdělávání realizováno podle rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání – možnost využití tohoto nástroje je však omezena (§ 47 školského zákona, § 7 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů) a zřízení takové třídy podléhá souhlasu krajského úřadu z důvodu finanční náročnosti. Rodiče však zájem o zařazení dítěte do přípravné třídy většinou nemají a i v případě zařazení zůstává problém častých absencí.

<i>Seznam škol s přípravnými třídami v období I-VIII 2012</i>	<i>Počet příprav. tříd</i>	<i>Počet dětí</i>
Mateřská škola, Speciální základní škola a Praktická škola, Hradec Králové	1	14
Základní škola a Mateřská škola J. Zemana, Náchod, Jiráskova 461	1	7
Základní škola Nová Paka, Komenského 555	1	16
Základní škola Nová Paka, Husitská 1695, okres Jičín	1	14
Masarykova základní škola, Broumov, Komenského 392, okres Náchod	1	15
Základní škola praktická, Jaroměř, Komenského 392	1	12
Základní škola, Trutnov, V Domcích 488	1	12
Základní škola, Nový Bydžov, F. Palackého 1240	1	12
Základní škola, Broumov, Kladská 164	1	8

Zjišťování předpokladů pro školní docházku, psychologická a speciálně pedagogická diagnostika školní zralosti, problémy dětí v adaptaci a s výchovnými problémy, poradenské nebo terapeutické vedení rodin v případech problémů, poradenské konzultace a krátkodobé poradenské vedení zákonných zástupců dětí s poskytovanou individuální nebo skupinovou diagnostickou a intervenční péčí poradny, poradenské konzultace a doporučení pedagogickým pracovníků vzdělávajícím tyto děti jsou poskytovány v souladu s přílohou č. 1 vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních v pedagogicko-psychologických poradnách.

<i>Občanská sdružení poskytující služby v oblasti práce s předškolními dětmi a jejich rodiči</i>	<i>Město</i>
Salinger – KC Amaro Phurd - Cikne	Hradec Králové
Prostor Pro – rodinné centrum Pohoda	Hradec Králové
Soužití – klub Smajlík	Jaroměř – Josefov
Začít spolu	Broumov
Romodrom	Broumov, Rychnov nad Kněžnou

B. Základní vzdělávání

V období od 15. ledna do 15. února 2012 se zápisu do základních škol v Královéhradeckém kraji zúčastnilo celkem 6 837 dětí, z nichž 5 885 jich bylo k 28. únoru zapsáno a přijato k základnímu vzdělávání ve školách v Královéhradeckém kraji.

Přijetí do spádové základní školy je zákonným právem dítěte, pokud to umožňuje kapacita školy. Vyšetření a doporučení školským poradenským zařízením je ovšem nutné v případě dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami – míru těchto potřeb a úroveň opatření k jejich uspokojování může určit pouze toto zařízení. Dle příslušného ustanovení školského zákona (§ 16 odst. 1) je přitom za dítě se speciálními vzdělávacími potřebami považováno i dítě se sociálním znevýhodněním.

Přestup žáka do jiné, tedy i speciální školy je možný pouze na žádost zákonného zástupce. Zařazení do základní školy či třídy samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením, jakož též převedení žáka do vzdělávacího programu základního vzdělávání pro žáky se zdravotním postižením (tedy včetně rámcového vzdělávacího programu pro žáky s lehkým mentálním postižením v základních školách praktických) nebo do vzdělávacího programu základní školy speciální je na základě vyhlášky č. 147/2011 Sb., která novelizovala vyhlášku č. 73/2005 Sb., možné pouze za současného splnění těchto podmínek:

- písemné doporučení školského poradenského zařízení obsahující návrh konkrétních podpůrných opatření,
- projednání a srozumitelné poučení zákonného zástupce a přiměřené poučení nezletilého žáka, v rozsahu stanoveném vyhláškou
- písemný informovaný souhlas zákonného zástupce dítěte v rozsahu stanoveném vyhláškou.

Pro průběh vzdělávání je klíčový přístup rodičů. Rodiče sociálně znevýhodněných dětí s převedením dítěte do speciální školy či vzdělávacího programu musí souhlasit, bez jejich souhlasu realizace není možná (kompetence kontrolovat oprávněnost zařazení dětí do speciálních škol a vzdělávacích programů přísluší České školní inspekci). Vyskytují se naopak případy, kdy rodiče „neromských“ dětí odmítají převedení jejich dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami do speciální školy, neboť se bojí vyššího procentuálního zastoupení romských spolužáků.

Možnosti inkluzivního vzdělávání nejen sociálně znevýhodněných dětí naráží v kraji na několik překážek. Především malé základní školy nemají personální, ekonomické ani časové podmínky pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb těchto žáků – v Královéhradeckém kraji je přitom cca 40 % základních škol tzv. málotřídních (jde o školy s ročníky pouze 1. stupně, vzdělávající běžně děti z více ročníků v jedné třídě).

Základní školy s vyšším podílem sociálně znevýhodněných žáků se obvykle nacházejí ve spádové oblasti vyloučených lokalit. Na základě žádostí základních škol o dotaci z rozvojového programu MŠMT na podporu inkluzivního vzdělávání lze říci, že podíl sociálně znevýhodněných žáků v základních školách se místně značně liší a může dosahovat až více než 36 %. Za příklad dobré praxe lze v této souvislosti uvést Masarykovu základní školu, Broumov, Komenského 312, okres Náchod, která dlouhodobě dosahuje výborných výsledků v inkluzivním vzdělávání prostřednictvím širokého spektra nástrojů – při škole je zřízen přípravný ročník, škola realizuje programy integrace romské komunity, spolupracuje s občanským sdružením Začít spolu, umožňuje přípravu na výuku v době mimo vyučování, disponuje širokou nabídkou mimoškolních aktivit a nabízí reintegrace žáků ze speciálních škol do hlavního vzdělávacího proudu. Jako další příklad může sloužit realizace Minimálního preventivního programu zaměřeného na rizikové chování u dětí a mládeže, včetně zapojení sociálně znevýhodněných dětí do majority společnosti a aktivní spolupráce

s rodiči, vzájemná integrace a soužití hendikepovaných s ostatními žáky ve Speciální základní škole a Mateřské škole, Trutnov, Horská 160.

Problematika asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním (zejména jejich financování) je řešena z prostředků rozvojového programu MŠMT „Financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se znevýhodněním“. V roce 2012 se pro potřeby této zprávy zkomplikovala situace, neboť rozvojový program začal zahrnovat do cílové skupiny nikoliv pouze žáky se sociálním, nýbrž též zdravotním znevýhodněním. V kraji bylo z tohoto rozvojového programu podpořeno 17 právních subjektů vykonávajících činnost mateřské, základní a/nebo střední školy, přičemž 7 bylo zřizováno Královéhradeckým krajem, 9 obcemi a 1 právní subjekt byl tzv. soukromý. Na těchto školách působilo celkem 34 asistentů.

Z pohledu škol v důsledku pravidel financování ze státního rozpočtu (finanční rok je shodný s kalendářním) minimálně čtvrt roku školy financují tyto asistenty ze svého rozpočtu. Vzhledem ke každoročnímu růstu počtu žádostí v rámci celé České republiky dochází pak pravidelně ke krácení požadované částky ze strany MŠMT – v roce 2012 nicméně ministerstvo dodatečně posílilo objem alokovaných finančních prostředků a školám mohla být poskytnuta dotace ve výši 85 % žádané výše.

<i>Počet asistentů pedagoga na MŠ</i>	<i>Počet asistentů pedagoga na ZŠ</i>	<i>Počet asistentů pedagoga na SŠ</i>	<i>Výše schválené dotace ze strany MŠMT na rok 2012²</i>	<i>Výše dotační podpory programu ze strany kraje</i>
2*	32	0*	5 301 899	0

* 2 AP při ZŠ působí i při MŠ (respektive v přípravné třídě) a ZŠ, 2 AP rovněž při SŠ

V Královéhradeckém kraji se stabilizoval počet zájemců z řad dospělých o doplnění základního vzdělání. Pro tyto účely kraj v roce 2012 na základě rozvahy finančně podporoval jednu základní školu a další školy v případech hodných zvláštního zřetele při pořádání kurzů k získání základního vzdělání. V roce 2012 se účastnilo těchto kurzů 27 zájemců.

<i>Občanská sdružení poskytující služby v oblasti podpory návaznosti vzdělávání na volnočasové aktivity</i>	<i>Město</i>
Salinger – KC Amaro Phurd	Hradec Králové
Soužití – klub Smajlík	Jaroměř – Josefov
Začít spolu	Broumov
Dokořán	Náchod
Oblastní Charita Jičín	Vysoké Veselí
Diakonie ČCE, Milíčův dům	Jaroměř
Romodrom	Broumov, Rychnov nad Kněžnou

C. Sekundární vzdělávání

Informace o počtech žáků se sociálním znevýhodněním na středních školách jsou založeny jen na žádostech o dotaci z rozvojového programu MŠMT „Podpora sociálně znevýhodněných romských žáků středních škol“. O finanční prostředky z tohoto programu žádají přímo konkrétní žáci prostřednictvím škol.

<i>Počet podpořených střední a vyšších odborných škol se žáky se sociálním znevýhodněním</i>		
<i>Rok</i>	<i>Počet podpořených SŠ a VOŠ</i>	<i>Vyčerpaná částka</i>
2010	18	380 199 Kč
2011	20	264 458 Kč

² Jedná se o dotační podporu krajů v rámci rozvojového programu MŠMT „Financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se znevýhodněním“.

2012	13	237 126 Kč
------	----	------------

D. Terciární vzdělávání

Ve výkazech o VOŠ se romští studenti ani studenti jiných národností nevykazují. Základním předpokladem pro motivaci žáků a studentů ke studiu je podpora rodiny, která pokládá jako jednu z priorit právě vzdělání. Pokud tedy rodina v tomto směru žáka (popř. studenta) dlouhodobě podporuje, může ho postupně motivovat až pro terciární vzdělávání na některé z vysokých škol.

4. ZHODNOCENÍ SITUACE ROMŮ V OBLASTI ZAMĚŠTNANOSTI

- *Zhodnocení pozice Romů na trhu práce ve srovnání s celkovou situací na trhu práce v kraji; celková míra nezaměstnanosti v kraji a kvalifikovaný odhad specifické míry nezaměstnanosti Romů v roce 2012, identifikace základních bariér, které brání Romům participovat na trhu práce.*

Nezaměstnanost podle národnosti není sledována.

Překážky bránícím zaměstnávání této cílové skupiny: nízké vzdělání, několika generační nezaměstnanost, předsudky zaměstnavatelů, vysoká nabídka možných pracovníků z majoritní populace, špatný zdravotní stav cílové skupiny, záznam v trestním rejstříku

Počet uchazečů o zaměstnání podle obcí s rozšířenou působností

	<i>Počet uchazečů o zaměstnání k 31.12.2012</i>	<i>Index nezaměstnaných v evidenci Úřadů práce na 10 000 obyvatel</i>
Hradec Králové	5 763	138,59
Nový Bydžov	1 607	916,29
Jičín	1 880	391,98
Nová Paka	656	485,02
Hořice	838	451,31
Trutnov	3 820	589,25
Vrchlabí	1 102	389,56
Dvůr Králové nad Labem	1 530	557,29
Náchod	2 315	374,97
Jaroměř	1 119	577,75
Broumov	845	499,23
Nové Město nad Metují	519	360,04
Rychnov nad Kněžnou	1 501	442,15
Dobruška	740	367,42

Kostelec nad Orlicí	975	387,45
Královéhradecký kraj	25 210	453,67

- **Zapojení Romů do aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen „APZ“) a nejčastěji využívané nástroje APZ ve vztahu k této cílové skupině, jejich praktický dopad na pozici Romů na trhu práce.**

Veřejně prospěšné práce, rekvalifikace – svářečské průkazy, obsluha vysokozdvizných vozíků, obsluha PC,

- **Realizace jiných programů na podporu zaměstnanosti Romů a jejich poskytovatelé (např. poradenské programy NNO, podporovaná pracovní místa), osvědčené programy a příklady dobré praxe.**

Speciální programy zaměřené na Romy nejsou.

Program Kudy kam je zaměřen na osoby, které potřebují zvláštní pomoc, zejména jsou tam zařazené osoby ze sociálně vyloučeného a kulturně odlišného prostředí.

- **Využití veřejné služby (dále jen „VS“) ve vztahu k Romům v kraji - zkušenosti poskytovatelů, zhodnocení dostupnosti VS pro romské příjemce pomoci v hmotné nouzi, identifikace základních problémů při využívání tohoto nástroje v praxi, příklady dobré a špatné praxe v této oblasti.**

Tento nástroj byl od ledna 2012 převeden z obcí na úřady práce, přesto města na jeho realizaci dál spolupracovala a byl hojně využíván. O d listopadu 2012 byl na základě nálezu ústavního soudu zrušen.

- **Využití sociální ekonomiky jako nástroje řešení nezaměstnanosti Romů, dostupnost těchto aktivit v kraji, příklady dobré praxe.**

O.p.s. Helpion – místo působení okres Rychnov nad Kněžnou, program Pracovat chci, ale kde?, www.helpion.cz

O.p.s. Trutnovská zeleň – působí na Trutnovsku, www.trutnovskazelen.cz

- **Výskyt diskriminace na trhu práce a způsoby jejího řešení v kraji; zájem romských obětí o řešení problému, aktivita a postoj odpovědných veřejných institucí k jejímu řešení, popř. dostupnost jiného alternativního antidiskriminačního programu, příklady dobré a špatné praxe.**

Ano, praxe některých zaměstnavatelů je taková, že pokud jde na pohovor o zaměstnání Rom, zaměstnavatel sdělí, že pracovní místo je již obsazeno i přes to, že je tato informace nepravdivá. Toto jednání často vyplývá z předsudků, nebo ze špatné zkušenosti zaměstnavatele s jinou osobou stejné národnosti. Skrytá diskriminace. Na dělnická místa zaměstnavatel požaduje středoškolské vzdělání apod.

- **Alternativní zdroje obživy romských domácností.**

Sběr surovin, krátkodobé brigády, sezonní práce, pobírání dostupných sociálních dávek, trestná činnost – do budoucna hrozba, že tyto lidé budou mít odpracovaný nízký počet let a nebudou mít nárok na starobní důchod.

5. ZHODNOCENÍ SITUACE ROMŮ V OBLASTI BYDLENÍ

• *Popis bytové situace Romů v kraji.*

- 1) *dostupnost bydlení pro tuto cílovou skupinu, jeho kvalita a cena;*
- 2) *identifikace základních překážek, které brání Romům v přístupu ke standardnímu bydlení; Předsudky majoritní společnosti, výrazně jiný styl a ritmus života romských rodin, dluhy.*
- 3) *nejčastější příčiny ztráty bydlení (např. neoprávněné užívání bytu, dluhy na nájmem);*
- 4) *strategie romských rodin při řešení obtížné bytové situace, zejména po ztrátě bydlení*
- 5) *(specificky zhodnotit vliv problému na migraci romských domácností v rámci kraje);*
- 6) *výskyt specifických praktik pronajímatelů a dalších subjektů na trhu s byty při jednání s romskými zájemci o bydlení či nájemci (např. řízené sestěhovávání romských rodin ze strany místní samosprávy; zřizování spádových „romských“ ubytoven; výskyt diskriminace na trhu s byty; příp. jiné jednání, které je v rozporu s dobrými mravy).*

Dostupnost je všeobecně nízká, jsou vysoké nájemné, přeplněné byty, vysoké předsudky pronajímatelů bytů, vysoké kauce před pronájmem bytů znemožňují byt pronajmout. Rodiny se pak uchylují k bydlení na ubytovnách, kde jsou nevyhovující podmínky.

Města disponují malým, či větším počtem bytů v jejich majetku. Situace se v rámci kraje výrazně liší. Rozhoduje tržní poptávka po bydlení. Tyto byty nejsou nikdy určeny speciálně pro romské rodiny, ale jsou určeny pro rodiny sociálně slabé. Často jde o byty malometrážní, do kterých se nemůžou nastěhovat početné rodiny. Častou překážkou je nutnost trvalého bydliště na území města a podmínka bezdlužnosti, což některým zájemcům znemožňuje dosáhnout na tuto formu bydlení.

- *Existence komplexního systémového řešení bytové otázky a revitalizace sociálně vyloučených romských lokalit v kraji a obcích (např. programy v rámci IPRM, jiné strategie rozvoje obcí/regionů v oblasti bydlení, míra využití dotační podpory z evropských strukturálních fondů, ze Státního fondu rozvoje bydlení či z jiných dotačních programů).*
- *Dostupnost sociálních forem bydlení pro nízkopříjmové romské domácnosti, jejich poskytovatelé, využití dalších nástrojů či programů ke zvýšení udržitelnosti bydlení (míra využívání institutu zvláštního příjemce ze strany pronajímatelů, existence prostupného bydlení, doprovodné integrační sociální programy zaměřené na rozvoj kompetencí potřebných pro hledání a udržení si bydlení, program domovník, příklady dobré a špatné praxe v této oblasti).*

Město Nový Bydžov má zavedený program domovníků v městských domech, ve kterých žijí rodiny, které mají problém s udržováním pořádku a placením nájmemného, který má za úkol minimalizovat tato rizika. Toto opatření vnímají jako oboustranně pozitivní. V této oblasti se také významně angažují terénní sociální pracovníci. Program se velmi osvědčil a byl prezentován jako příklad dobré praxe na semináři Královéhradeckého kraje k problematice sociálního bydlení. Tento program realizuje také město Rychnov n. Kněžnou.

Město Hradec Králové v průběhu roku 2012 vystěhovalo městskou ubytovnu za asistence sociálních služeb a sociálních pracovníků, kteří intenzivně s rodinami pracovali.

Tuto ubytovnu město zrekonstruovalo a nadále jí používá jako ubytovací kapacitu pro rodiče samoživitele s dětmi. Přímo v ubytovně působí sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi.

Město Hradec Králové předpokládá rozvoj sociálního bydlení v návaznosti na vznik příslušné legislativy, která však v současnosti stále chybí, tj. předpokládaný rozvoj komerčních ubytovacích služeb, kde budou soukromým subjektům garantovány určité jistoty v úhradě za poskytované služby a v úhradě dluhů za neplatiče.

Město HK poskytlo občanskému sdružení Salinger do pronájmu (poskytovatel sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi) několik bytů v centru města, které dále tato organizace provozuje a ubytovává tam na základě pravidel ve spolupráci s městem a správou nemovitostí romské rodiny.

Různé formy sociálních forem bydlení pro osoby v nouzi v ORP existují. Některé rodiny ze sociálně vyloučených lokalit mají ztížený přístup k těmto formám bydlení například z důvodu dluhů vůči městu, nebo nejsou schopny, ochotny respektovat nastavená pravidla. Formy sociálního bydlení jsou často pro neúplné rodiny – samoživitelky/le s dětmi.

Pokud se jedná o sociální službu, azylové bydlení, tyto služby jsou dostupné všem uživatelům bez rozdílu národnosti, ale vyžadují od klienta určitou aktivitu a režimovost, což často klienti nejsou ochotni dodržovat. Pro romské rodiny je často nemyslitelné, aby se rozdělili žena s dětmi a muž, což azylové bydlení vyžaduje.

Problém často nastává v situaci, kdy je po uplynutí časového úseku nastaveného pro využití sociálního bytu nutno přestěhovat do standardní formy bydlení.

Město Jaroměř realizovalo v roce 2012 sociální průzkum zaměřený zejména na městskou část Josefov, obsahující historické trajektorie obyvatel Josefova a popis bytové problematiky a přístupu města k ní, s cílem zaměřit se v budoucnu na vytvoření systému sociálního bydlení ve městě.

6. ZHODNOCENÍ SITUACE ROMŮ V SOCIÁLNÍ OBLASTI:

- ***Podíl sociálně vyloučených Romů na celkovém počtu příslušníků romské menšiny v kraji (kvalifikovaný odhad).***

Viz str. 3 – 4,

Některé sociálně vyloučené lokality v kraji vznikaly řízeným sestěhováním romských rodin z jiných oblastí v minulosti, v současné době dochází k další migraci Romů do těchto míst a k odlivu mladých rodin z majoritní populace do klidnějších lokalit. Např. na Jičínsku v malých obcích šlo o podnikatelský záměr zakoupení levných nemovitostí na venkově a přestěhování rodin z centra Mladé Boleslavi. V Českém Meziříčí jde o budovu bývalého cukrovaru, která byla prodána několika romským rodinám. V Josefově se jedná o Apod.

- ***Přehled sociálně vyloučených romských lokalit v kraji (neuvádět konkrétní ulice a domy) a nejčastější mechanismy jejich vzniku.***

Prostorové rozložení romských lokalit v kraji, uvedeno v tabulce na str. 3 – 4, sociálně vyloučené lokality se vyskytují vždy v oblastech, kde je vyšší koncentrace romského obyvatelstva v kraji. Život romských rodin, které nejsou problematické a neliší se způsobem života od ostatních osob, není monitorován. Vyšší koncentrace romského obyvatelstva je

také v městech, ve kterých jsou aktivní romská občanská sdružení a jiné iniciativy, viz str. 8.

Prostorové rozložení romských lokalit v kraji, uvedeno v tabulce na str. 3 – 4

Obec	Počet sociálně vyloučených lokalit

- ***Postoj kraje, obcí a dalších veřejných institucí k sociálnímu vyloučení Romů a k existenci sociálně vyloučených romských lokalit; existence platforem na jejich úrovni, které se řešením tohoto problému zabývají, zapojení krajského koordinátora pro romské záležitosti do těchto iniciativ.***

Programové prohlášení rady kraje obsahuje závazek zlepšit situaci v sociálně vyloučených lokalitách kraje. V této souvislosti byla schválena Strategie integrace sociálně vyloučených lokalit v Královéhradeckém kraji, která je pravidelně monitorována a naplňována. Kraj předložil a realizuje v pořadí již 3. Individuální projekt v této oblasti, jehož hlavní aktivitou je realizace terénní práce a sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi v místech s vyšší koncentrací marginalizovaných skupin obyvatel. Královéhradecký kraj se také věnuje vzdělávání sociálních pracovníků a představitelů obce v této problematice. V roce 2012 již nepokračuje řízeně z iniciace kraje realizace pracovních skupin na místní úrovni v malých obcích, ve kterých byla terénní sociální práce zavedena jako nový nástroj, ale v rámci zavedení sociální práce v přenesené působnosti jsou tyto, nebo podobné pracovní skupiny dále činné.

Sociální vyloučení je v kraji řešeno v rámci sociální práce a komunitního plánování obcí, ve kterých toto vnímají jako problém. Dále pomocí služeb sociální prevence, zejména terénních programů, sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, nízkoprahových zařízení pro děti a mládež.

- ***Hodnocení dostupnosti sociálních služeb pro vyloučené Romy (zejména služeb sociální prevence) a identifikace bariér, které jim brání služby využívat; role krajského pro romské záležitosti při zajišťování dostupnosti sociálních služeb pro tuto skupinu.***

Královéhradecký kraj dle zákona 108/ 2006 Sb. plánuje a spolufinancuje sociální služby na svém území. Jedná se i služby sociální prevence, které jsou dlouhodobě a ve velké míře v kraji podporovány. V roce 2012 KHK předložil v pořadí již 3. individuální projekt ve výzvě 3.2, který zajistí realizaci terénního programu specificky zaměřeného na sociálně vyloučené lokality a sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, které jsou realizovány v místech s vysokou koncentrací sociálně vyloučených romských rodin. Další služby sociální prevence, které ve vyšší míře tato cílová skupina využívá, zejména se jedná o nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

Přehled sociálních služeb registrovaných dle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, jejichž cílovou skupinou jsou sociálně vyloučení Romové.

Název poskytovatele	Druh služby	Působnost (tj., kde je poskytována)
Salinger, o.s., Oblastní charita Jičín, OD5K10, o.s., Dokořán, o.s., RIAPS, Začít spolu, o.s., Soužití, o.s., Diakonie ČCE, Město Nové Město nad Metují, Farní charita Dvůr Králové	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež	Hradec Králové, Jičín, Rychnov nad Kněžnou, Náchod, Trutnov, Broumov, Dvůr Králové nad Labem, Jaroměř, Nové Město nad Metují, Nový Bydžov

n. Labem, Duha o.p.s.		
Salinger, o.s., Soužití, o.s., Začít spolu, o.s., Romodrom, o.s., Oblastní charita Jičín, Dokořán, o.s., Soužití, o.s., Diakonie ČCE, Město Nové Město nad Metují, Farní charita Dvůr Králové n. Labem, Duha o.p.s.	sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi	Jičín, Rychnov nad Kněžnou, Náchod, Trutnov, Broumov, Dvůr Králové nad Labem, Jaroměř, Nový Bydžov Hradec Králové, Jaroměř, Jaroměř-Josefov, Broumov, Náchod,
Romodrom, o.s. Laxus, RIAPS (uživatelé drog)	Terénní programy	Královéhradecký kraj

Služby sociální péče tato cílová skupina využívá minimálně.

- **Zohlednění potřeb sociálně vyloučených Romů ve střednědobých plánech rozvoje sociálních služeb na úrovni kraje a obcí; zhodnocení míry jejich naplňování ve vztahu k této cílové skupině; cílená dotační politika kraje a obcí, zapojení krajského koordinátora pro romské záležitosti do této oblasti.**

Existence střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb na úrovni krajů a obcí v roce 2012

Kraj	Tvorba/realizace plánu na úrovni kraje (název dokumentů a období, pro něž je určen)	Počet obcí se střednědobými plány rozvoje sociálních služeb	Dotační podpora sociálních služeb/programů pro vyloučené Romy ze strany kraje
Královéhradecký kraj	Plán rozvoje sociálních služeb v Královéhradeckém kraji 2011 - 2016	13 ORP (někde probíhá aktualizace) 2 ORP – bez strategických dokumentů v této oblasti 2 PO3	Speciální dotační program pro aktivity přímo zaměřené pro Romy není

Přehled sociálních programů a aktivit pro sociálně vyloučené Romy, které nefungují v režimu sociálních služeb

Poskytovatel	Typ aktivity	Působnost
Město Nový Bydžov	Asistenti prevence kriminality	Nový Bydžov
Město Jaroměř, Regionální partner s.r.o.	Asistenti prevence kriminality	Jaroměř - Josefov

7. ZHODNOCENÍ SITUACE ROMŮ V OBLASTI ZDRAVÍ

- **Popis zdravotní situace Romů; identifikace zásadních faktorů, které ji ovlivňují.**
Sklon k obezitě, užívání návykových látek od dorosteneckého a dětského věku, špatná životospráva a nezdravý životní styl a špatná kvalita bydlení.
Vliv mají i dluhy na zdravotním pojištění.
Výskyt svrabu a jiných vyrážek.
Epidemie Hiv. A nebyla zaznamenána.

K lékaři chodí – potvrzení o nemoci pro úřad práce, nemoc dětí pro omluvenku do ZŠ.

- *Zhodnocení přístupu Romů ke zdravotní péči a identifikace základních bariér, které jej komplikují.*
- *Existence specifických praktik zdravotnických zařízení či zdravotních pojišťoven využívaných vůči Romům (např. manipulace při náboru nových pojištěnců, výskyt diskriminace v přístupu ke zdravotní péči, protiprávní sterilizace romských žen či jiné příklady špatné praxe).*

Manipulace při náboru do nové pojišťovny – ano, zvláště u rodin s malými dětmi (Pojišťovny slibují finanční odměny s výplatou ihned při podpisu smlouvy. Lékaři pak nemají s některými malými pojišťovnami uzavřené smlouvy.)

Výskyt diskriminace v přístupu ke zdravotní péči a další, nebylo zaznamenáno.

- *Dostupnost a efektivita specifických programů ke zlepšení zdravotní situace Romů v kraji a jejich poskytovatelé (např. program zdravotně sociální pomoc a počet pomocníků v kraji; osvětové aktivity; právní servis pro oběti protiprávního jednání ze strany zdravotnických zařízení; existence vzdělávacích programů pro zdravotníky a sociální pracovníky zaměřených na téma zdravotního stavu Romů).*

Speciální programy v kraji nejsou rozšířeny. Na jednotlivých OSPOD je dobrá spolupráce s pediatry. Některé NNO realizují programy zaměřené na zdravý životní styl a podporu v této oblasti. Sociální pracovníci pracují s potřebami klienta, pokud je problém klienta v oblasti zdraví, tak s ním sociální pracovník pracuje s cílem uspokojení této potřeby. Sociální pracovníci motivují klienty k zlepšení situace v oblasti zdravotního stavu, je-li to potřeba.

Dostupnost programu zdravotně sociální pomoc v roce 2012

Poskytovatel	Počet zdravotně sociálních pomocníků	Působnost (lokality, kde působí)
0	0	0

8. ZHODNOCENÍ BEZPEČNOSTNÍ SITUACE ROMŮ

8.1 Extremismus

- *Vyhodnocení vztahu mezi většinovou společností a romskou menšinou v kraji (etnické klima, postoj obyvatel k romské integraci, k aktivitám extremistů).*

Specialisté po linii extremismu KŘP Královéhradeckého kraje monitorují vztahové situace majoritní společnosti vůči obyvatelům žijícím v sociálně vyloučených lokalitách. V loňském roce se nejvíce zaměřili na Trutnov, kde se v průběhu roku 2011 objevily ve dvou případech poznatky k možným nepokojům mezi místními Rómy a majoritní společností. Žádný poznatek k možným střetům mezi Rómy a pravicovými extremisty však nebyl zjištěn. Trutnov je zatím jedinou lokalitou, kde je situace mezi Romy a majoritní společností napjatá.

V dalších regionech Královéhradeckého kraje je situace od začátku roku 2012 ve vztahu soužití majoritní skupiny a sociálně vyloučených lokalit klidná, je sledována specialisty KŘP Královéhradeckého kraje pro boj s extremismem a příslušných Územních odborů.

- *Výskyt rasově motivované trestné činnosti a pravicového extremismu na území kraje (např. případy útoků mezi Romy a zástupci většinové společnosti, pochody a další protiromské veřejné akce extremistů).*

Za celý rok 2012 nebyla v rámci Královéhradeckého kraje zaznamenána rasově motivovaná trestná činnost ve vztahu k romské komunitě, žádné případy útoků mezi Romy a zástupci většinové společnosti, pochody či další protirómské veřejné akce extremistů.

- *Činnost Policie ČR v této oblasti, osvěta a realizace preventivních programů zaměřených na boj proti extremistům, příklady dobré praxe.*

Prostřednictvím pracovní skupiny pro boj s extremismem KŘP Královéhradeckého kraje nebyla v roce 2012 prováděna žádná osvěta a realizace preventivních programů zaměřených na boj proti extremistům.

- *Existence platforem na lokální úrovni, které se zabývají prevencí vzniku a šíření protiromských nálad a extremismu, zhodnocení vlivu jejich činnosti na etnické klima v obci, role krajského koordinátora v této oblasti; identifikace příkladů úspěšné spolupráce.*

8.2 Kriminalita a další rizikové formy chování spojené se životem Romů v prostředí sociálně vyloučených lokalit

- *Charakter kriminality spojené se životem v sociálně vyloučeném prostředí (nejčastější typy trestné činnosti), příčiny a důsledky problému.*

Jedná se zejména o majetkovou trestnou činnost. Příčinou je hlavně nezaměstnanost, která vede k zadlužování, gamblerství a lichvě.

- *Výskyt dalších rizikových forem chování spojených se životem v sociálně vyloučeném prostředí, příčiny a důsledky problému (specifická pozornost tématu užívání drog).*

Celkově užívání drog je na vzestupu. Není však pravidlem, že ve vyloučených lokalitách se více užívají drogy, než jinde. Samozřejmě užívání drog vede k páčání trestné činnosti, kvůli opatření finančních prostředků. Mezi nejvíce užívané drogy patří marihuana a pervitin.

- *Existence platforem na úrovni kraje a obcí v oblasti prevence kriminality a rizikových forem chování (např. mezioborová spolupráce Policie ČR s dalšími zainteresovanými institucemi, tvorba lokálních strategií prevence kriminality, činnost pracovních skupin, uzavírání koordinačních dohod), role krajského koordinátora v rámci těchto iniciativ; vliv platforem na bezpečnostní situaci v obci, v kraji.*

Styčný důstojník pro menšiny pravidelně min. 1x za rok svolává mezioborovou pracovní skupinu s účastí policistů, zástupců měst a obcí a neziskových organizací s cílem vzájemného informování o situaci v oblasti stavu v sociálně vyloučených lokalitách.

Na úrovni KHK je ustanovená pracovní skupina prevence kriminality, která sdružuje zástupce různých institucí v KHK: PMS, PČR a preventistů na úrovni kraje.

Na úrovni všech obcí s rozšířenou působností fungují pracovní skupiny, které se zabývají prevencí kriminality. Do Krajského programu prevence kriminality financovaného MVČR se aktivně zapojují města Hradec Králové, Jaroměř, Nový Bydžov, Rychnov nad Kněžnou, Kostelec nad Orlicí, Broumov, Nové město nad Metují, Náchod, letos i Dvůr Králové nad Labem. Tyto obce mají také zpracovány koncepce prevence kriminality. Kromě těchto měst s rozšířenou působností má koncepci prevence kriminality také obec Smiřice a Vysoké Veselí.

Existence koncepcí prevence kriminality na úrovni kraje a obcí

Kraj	Existence krajské koncepce prevence kriminality (název a období, pro něž je určena)	Počet obcí s koncepcí prevence kriminality
Královéhradecký	Koncepce prevence kriminality v Královéhradeckém kraji na období 2012 až 2016	10

- *Realizace programů zaměřených na snížení výskytu a recidivy kriminality, rizikových forem chování či na ochranu obětí trestně činnosti; zhodnocení jejich vlivu na bezpečnostní situaci Romů a celkově v obci, příklady dobré praxe.*

Dostupnost programu asistence pro jednání s policií a dalšími úřady v kraji v roce 2012

Poskytovatel	Počet asistentů pro jednání s policií a dalšími úřady	Působnost (lokality, kde působí)
Městská policie Nový Bydžov	2	Nový Bydžov
Městská policie Broumov	2	Broumov

Dostupnost programu romský mentor v kraji v roce 2012

Poskytovatel	Počet romských mentorů	Působnost (lokality, kde působí)
Sdružení pro probaci a mediaci v justici	2	Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou

- *Spolupráce krajských koordinátorů pro romské záležitosti s krajským ředitelstvím policie ČR a se styčným důstojníkem pro menšiny, přehled aktivit realizovaných ve vzájemné spolupráci v roce 2012.*

Multidisciplinární jednání se zástupci státních i nestátních organizací se zástupci Policie ČR – 20.11.2012

- *Role krajského koordinátora při řešení problému užívání drog ze strany romských uživatelů, zhodnocení spolupráce s krajským protidrogovým koordinátorem.*

Krajská koordinátorka úzce spolupracuje s protidrogovou koordinátorkou na úrovni kraje. Obě jsou členkami pracovní skupiny prevence kriminality. Dále úzce spolupracuje i s metodičkou primární prevence na odboru školství.

- ***Zhodnocení dostupnosti programů primární, sekundární a terciární prevence pro uživatele návykových látek z vyloučených romských lokalit.***

V kraji působí občanské sdružení Laxus, které pokrývá Královéhradecký kraj s terénními programy. Klienty podle národnosti nevidují. Romští uživatelé drog se do programů zapojují jen okrajově. V roce 2011 pokračoval Laxus ve spolupráci s Romodromem, při řešení problematiky v sociálně vyloučených lokalitách. K-centrum funguje v Hradci Králové (Laxus) a v Trutnově (RIAPS), i tyto ambulantní služby navštěvují romští uživatelé drog málo.

V roce 2010 se Laxus intenzivně věnoval romské problematice. Došlo k navázání spolupráce Terénního programu s Magistrátem města Hradec Králové při hledání možných variant terénní práce v oblasti Romské problematiky. Společně s terénní pracovníci odboru sociálních věcí a zdravotnictví byly vytipovány lokality, ve kterých byly uskutečněny společné služby v terénu. Během těchto služeb docházelo k distribuci propagačních materiálů jak v tištěné tak ústní podobě. Informace o službách pro uživatele drog obdrželo 52 osob z vytipovaných lokalit. I přesto, že se tímto způsobem nepodařilo nakontaktovat nové klienty, tato aktivita byla vnímána velmi pozitivně a v roce 2012 bylo ve spolupráci pokračováno.

Od roku 2002 je zaznamenán úbytek kontaktů s Romskou populací, zřejmě v souvislosti s úbytkem heroinu na trhu drogové scény. Tento trend i nadále pokračuje, v roce 2008 bylo z celkového počtu 217 klientů pouze 20 osob Romů (16 mužů, 4 ženy), v roce 2009 se jedná pouze o 7 osob (7 mužů, 0 žen), v roce 2010 se jedná o 16 osob (15 mužů, 1 žena). V roce 2012 nám počet zatím není znám. Data čerpáme z výroční zprávy, která ještě v současné době není k dispozici.

8.3 Migrace Romů

- ***Migrace Romů v rámci kraje, její příčiny a důsledky; postoj veřejných institucí k tomuto problému a existence specifických opatření v této oblasti.***

V oblasti migrace Romů v kraji neexistují žádná specifická opatření. V případě, že je předem znám termín plánovaného zrušení sociálně vyloučené lokality, neziskové organizace pracující v lokalitě spolupracují se samosprávami, případně majiteli nemovitosti a pomáhají svým klientům hledat jiné ubytování. Romské rodiny se v takovém případě stěhují málokdy za hranice kraje.

- ***Migrace Romů do zahraničí a podávání žádostí o politický azyl (existence problému v kraji; státy, kam nejčastěji Romové emigrují a příčiny jejich odchodu).***

V roce 2012 nebyl zaznamenán početnější odchod do zahraničí.

- ***Popis situace těch Romů, kteří se vrátili zpět do ČR, identifikace problémů, kterým po návratu čelí;***

- **Postoj veřejných institucí k romským domácnostem, které se vrátily zpět do ČR a jejich činnost v této oblasti (např. snaha situaci koordinovaně řešit, realizace opatření v této oblasti, příklady dobré a špatné praxe).**

9. ROZVOJ ROMSKÉ KULTURY A JAZYKA

- **Zájem Romů o udržení si a rozvoj vlastní kultury a jazyka, (kdo je iniciátorem těchto aktivit – představitelé Romů, NNO, vzdělávací instituce, místní samospráva); zhodnocení míry naplnění jejich kulturních potřeb v kraji, identifikace překážek, které jim v tom brání.**

Více je zájem o udržení kultury a jazyka znám u skupiny Olašských Romů. Neziskové organizace pracující v sociálně vyloučených lokalitách s cílovou skupinou děti a mládež, je podporují v rozvoji romské kultury.

Obecně je známo, že pokud osoby řeší existenční problémy a sociální nouzi, nemají již energii k rozvoji kulturních potřeb. Iniciátorem těchto aktivit jsou většinou NNO.

- **Existence podpory Romů v této oblasti ze strany veřejných institucí, kraje a obcí - včlenění tématu do strategií rozvoje kraje a obcí, míra zapojení příspěvkových organizací jako jsou muzea či jiné kulturní instituce do této oblasti, dotační podpora romské kultury a jazyka ze strany kraje a obcí.**

Financování a přehled projektů na podporu romské kultury a jazyka v kraji za rok 2012

Název žadatele	Název projektu	Výše poskytnuté dotace	Dotační program
Občanské sdružení SOUŽITÍ - JAROMĚŘ	ROMFEST 2012	10 000 Kč	Podpora a rozvoj profesionálních i neprofesionálních kulturních aktivit

- **Dostupnost výuky romského jazyka, dostupnost výuky oboru romistika v kraji, identifikace úspěšných projektů a příkladů dobré praxe v této oblasti.**

Výuka romistiky v kraji není. Terénní pracovnice Magistrátu Hradce Králové Iveta Kokyová docházela učit pracovníky KC Amaro Phurd romštinu. Publikuje také své povídky a básně v romštině a spolupracuje s Českým Rozhlasem na romském vysílání.

Zpracovala: M. Smudková, 14. 3. 2013